

QUÈ ÉS UNA SITUACIÓ REVOLUCIONÀRIA?¹

Lev Trotski

17 de novembre de 1931

Versió catalana feta per Alejo Martínez – alejomp@lycos.es - des de: “¿Qué es una situación revolucionaria?”, en, *Escritos*, tomo II, volumen 2, pp. 510-515, Editorial Pluma, Bogotá, 1977.

---

1. Per tal d’analitzar una situació des d’un punt de vista revolucionari, cal distingir entre les condicions econòmiques i socials d’una situació revolucionària i la situació revolucionària en si mateixa.

2. Les condicions econòmiques i socials d’una situació revolucionària es donen, parlant en general, quan les forces productives d’un país estan en decadència; quan disminueix sistemàticament el pes del país capitalista en el mercat mundial i els ingressos de les classes també es minven sistemàticament; quan la desocupació ja no és simplement la conseqüència d’una fluctuació conjuntural, sinó un mal social permanent amb tendència a incrementar-se. Aquestes són les característiques de la situació d’Anglaterra; podem dir que s’hi donen i s’aprofundeixen diàriament les condicions econòmiques i socials d’una situació revolucionària. Però no hem d’oblidar que a la situació revolucionària la definim políticament, no sols sociològicament, i aquí entra el factor subjectiu, el qual no consisteix només en el problema del partit del proletariat, sinó que és una qüestió de consciència de totes les classes, no cal dir que fonamentalment del proletariat i el seu partit.

3. La situació revolucionària només es dona quan les condicions econòmiques i socials que permeten la revolució provoquen canvis bruscos en la consciència de la societat i de les seues diferents classes. Quins canvis?

a) Per a la nostra anàlisi hem de tenir en compte les tres classes socials: la capitalista, la classe mitjana, el proletariat. Són força diferents els canvis de mentalitat necessaris en cadascuna d’aquestes classes.

b) El proletariat britànic sap molt bé, molt millor que tots els teòrics, que la

situació econòmica és molt greu. Però la situació revolucionària es desenvolupa només quan el proletariat comença a cercar una sortida, no sobre els carrils de la vella societat sinó pel camí de la insurrecció revolucionària contra l'ordre existent. Aquesta és la condició subjectiva més important d'una situació revolucionària. La intensitat dels sentiments revolucionaris de les masses és un dels índexs més importants de la maduresa de la situació revolucionària.

c) Però l'etapa següent a la situació revolucionària és la que permet al proletariat convertir-se en la força dominant de la societat, i açò depèn fins a cert punt (encara que menys a Anglaterra que en d'altres països) de les idees i sentiments polítics de la classe mitjana, de la seua desconfiança en tots els partits tradicionals (incloent-hi al Partit Laborista, que es reformista, val a dir conservador) i que diposite llurs esperances en un canvi radical, revolucionari de la societat (i no en un canvi contrarevolucionari, o siga, feixista).

d) Els canvis en l'estat d'ànim de la classe mitjana i del proletariat corresponen i són paral·lels als canvis en l'estat d'ànim de la classe dominant. Quan aquesta veu que és incapaç de salvar el seu sistema, perd confiança en si mateixa, comença a desintegrar-se, es divideix en fraccions i camarilles.

4. No es pot saber per avançat, ni indicar amb exactitud matemàtica, en quin moment d'aquests processos està madura la situació revolucionària. El partit revolucionari només pot descobrir-lo a través de la lluita, pel creixement de les seues forces i influència sobre les masses, sobre els camperols i la petita burgesia de les ciutats, etcètera; i pel debilitament de la resistència de les classes dominants.

5. Si apliquem aquests criteris a la situació de Gran Bretanya, veiem que:

a) Les condicions econòmiques i socials existeixen i es tornen més urgents i agudes.

b) No obstant, aquestes condicions econòmiques no han provocat una resposta psicològica. No cal un canvi en les condicions econòmiques, ja intolerables, sinó un canvi en l'actitud de les distintes classes envers aquesta intolerable i catastròfica situació que viu Anglaterra.

6. El desenvolupament econòmic de la societat és un procés molt gradual, que es mesura en segles i dècades. Però quan s'alteren radicalment les condicions econòmiques, la resposta psicològica, ja demorada, pot aparèixer molt ràpidament. I, ja succeïsquen ràpidament o lenta, aqueixos canvis inevitablement han d'alterar l'estat d'ànim de les classes. Només aleshores tenim una situació revolucionària.

7. En termes polítics, açò significa:

- a) Que el proletariat ha de perdre la seua confiança no sols en els conservadors i en els liberals sinó també en el Partit Laborista. Ha de concentrar la seua voluntat i el seu coratge en els objectius i mètodes revolucionaris.
- b) Que la classe mitjana ha de perdre la seua confiança en la gran burgesia, en els lords, i tornar els ulls cap al proletariat revolucionari.
- c) Que les classes posseïdores, les camarilles governants, rebutjades per les masses, perden llur confiança en si mateixes.

8. Aquestes actituds es desenrotllaran inevitablement però encara no existeixen. Poden desenrotllar-se en un lapse breu a causa de l'agudesa de la crisi. Aquest procés pot durar dos o tres anys, inclús un any. Però avui és una perspectiva, no un fet. Hem de basar la nostra política en els fets d'avui, no en els de demà.

9. Les condicions polítiques d'una situació revolucionària es desenrotllen simultània i, si fa o no fa, paral·lelament, però açò no significa que maduraran totes alhora; aquest és el perill que ens amenaça. De les condicions polítiques en saó, la més immadura és el partit revolucionari del proletariat. No està exclosa la possibilitat que la transformació revolucionària del proletariat i de la classe mitjana, i la desintegració de la classe dominant, es desenrotlle més ràpidament que la maduració del Partit Comunista. Açò significa que podria donar-se una vertadera situació revolucionària sense un partit revolucionari adequat. En certa mesura es repetiria el que succeí a Alemanya en 1923. Però es un error absolut considerar que aquesta és avui en dia la situació d'Anglaterra.

10. Diem que no està exclosa la possibilitat que el partit puga quedar endarrerit respecte als altres elements de la situació revolucionària, però no és inevitable. No podem fer un pronòstic exacte, però ací no es tracta d'un problema de pronòstics, sinó de la nostra activitat.

11. En aquesta conjuntura, ¿quant de temps necessitarà el proletariat britànic per a trencar els seus vincles amb els tres partits burgesos? És molt possible que, amb una política correcta, el Partit Comunista cresca proporcionalment a la fallida i desintegració dels altres partits. El nostre objectiu i el nostre deure és concretar aquesta possibilitat.

Conclusions: açò basta per a explicar perquè és totalment erroni plantejar que en Anglaterra el conflicte polític es dóna entre la democràcia i el feixisme. L'era feixista comença seriosament després d'una victòria importantment i

temporalment decisiva de la burgesia sobre la classe obrera. Però a Anglaterra les grans lluites encara no s'han entaulat. Com ja assenyalarem referint-nos a un altre tema, el pròxim capítol polític d'Anglaterra, després de la caiguda del govern nacional i del conservador que probablement el succeïska, serà possiblement liberal-laborista, que en un futur pròxim pot resultar més perillós que l'espectre del feixisme. Condicionalment anomenem aquesta etapa kerenskisme britànic.

Però cal afegir que no necessàriament en tota etapa i en tots els països el kerenskisme serà tan dèbil com ho fou el rus, que era dèbil perquè el Partit Bolxevic era fort. Per exemple, a Espanya el kerenskisme (la coalició de liberals i "socialistes") no és de cap manera tan dèbil com en fou a Rússia, i això es deu a la debilitat del Partit Comunista. El kerenskisme combina la fraseologia reformista, "revolucionària", "democràtica", "socialista" i les reformes socials democràtiques de secundària importància amb la repressió a l'ala esquerra de la classe obrera.

És un mètode oposat al del feixisme, però serveix els mateixos fins. La derrota del futur lloydgeorgisme només serà possible si sabem preveure la seua arribada, si no ens deixem hipnotitzar per l'espectre del feixisme, que avui és un perill molt més llunyà que no Lloyd George i la seua ferramenta del futur, el Partit Laborista. Demà el perill pot ser el partit reformista, el bloc de liberals i socialistes; el perill feixista encara està molt lluny. La nostra lluita per eliminar l'etapa feixista i per eliminar o reduir l'etapa reformista és la lluita per guanyar a la classe obrera per al Partit Comunista.

---

¹ "Què és Una situació revolucionària?" *The Militant*, 19 de desembre de 1931. Aquestes breus notes foren preparades per Trotski després d'una discussió amb Albert Glotzer al voltant del projecte de tesis de F. A. Ridley i Chandu Ram que critica en "Tasques de l'Oposició d'Esquerra en Gran Bretanya i l'Índia".